

Mythologia, Francfort, 1581 - IX, 06 : De Latona

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Francfort, 1581 - X \[131\] : De Latona](#)

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre IX

Ce document est une version augmentée de :

[Mythologia, Venise, 1567 - IX, 06 : De Latona](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre IX

[Mythologie, Paris, 1627 - IX, 07 : De Latone](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre IX

[Mythologie, Lyon, 1612 - IX, 06 : De Latone](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Présentation du document

Publication Francfort, André Wechel, 1581

Exemplaire Regensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Formatin-8

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Paginationp. 975-980

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses [Latone](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

λαπτερὶ μὴ γαίῃ, φρυγίῳσι θρίπτερον λιόντων
 ἀδὲ μόναις μύταις ἐκ ἀπάκτων ὄρον·
 σοὶ τὰδ' ἰθὺλος Ἀλέξει ἵπτε εἰς ῥήματα λύσσης
 ἀνδύτο, χαλκοτύπυ παυσίμινος ματιῆς.
 κύμβαλά τ' ἠχέουσα, βαρύφθογγόν τ' ἀλαλιτὸν
 αὐλῶν, ὅτε μέγχευ λαζόν ἴκο μφικίρασι.
 τύμπανά τ' ἠχέοντα, καὶ αἵματι φαιτιχέοντα
 φάσσορα, καὶ ξανθὰ, τὰς περὶ ἰσσοῦ κόμας.
 Ἰλαος ὡδ' ἰασσοῖα τὸν ἰν νότητι ματιῆτι,
 γηραλίον περὶ ἴρησι παῦσον ἀγρῖουσῶν.

*Alma parens Tellus, Phrygiorum & alumna leonum,
 Sols cultori vitæ adempta Dea,
 Instrumenta sua dicat ista furoris Alexis:
 Libera ab horrido hac ipsa furore dicat.
 Tympana sunt, rancorūque sono mox tibia: frontū
 Lunata vitula cornua flexa & iude.
 Tympana sunt grauius pulsantia corda: cruentū
 Sunt enses: sunt, quas dedicat ille, coma.
 Sat fuit insanus iuuenis: miserere senecta,
 O Dea, fac cesset quasumus ipse furor.*

Finxerunt hanc in curtu vehi, quia suapte natura terra in aere
 suspensa videtur, cum nulla te fulciatur, neque tamen in ali-
 quam partem magis declinet. Circa hanc feræ sunt, quia om-
 nia animalia ab illa producantur & nutriantur: quæ cum
 multas ciuitates habeat, merito corona turrata insignitur. In-
 strumentorum verò strepitus, vim significat ventorum, qui
 plurimum faciunt, & quasi lenones sunt ad omnia naturæ ne-
 gotia, cū sint frigoris & caloris non leues ministri, & tanquam
 pluuiarum ac serenitatis vehicula. trahitur à quatuor ferocissi-
 mis leonibus eius curtus, qui nihil sanè sunt aliud, quàm ob O-
 riente & Septentrione, & his à latere regionibus venti. Hi di-
 cuntur illam vehere, quoniam vis generationis plurimum illis
 adiunatur. Cum verò omnia ex illa fluere, & in ortum deduci
 appareant, iure Rheia ἀπὸ τῆ ρῆν, siue à fluendo, dicta est. at
 nunc de Latona dicatur.

De Latona.

CAP. VI.

FVI T autem Latona Cœci ac Phœbes filia, uti testatur Apol-
 lodorus lib. 3. & Hesiod. ita in Theogonia:

φείρη δ' αὐ κοίτην πληθύνειν ἑλαίνης θινύ.
 κυσταμίτη δ' ἤπρηται θιάθειν ὡς φιλότῃ
 Λητώ κυστέον πλεον ἰγύνετο μέλιχεν αἰά.
*Inde thorum Cæs Phæbe conscendit, & illi
 Juncta in amore Deo, Latonam concipit almatam.*

Sic Ovidius etiam libro sexto Mutationum:

*Quoq̄, modo audeti genitam Titanida Cæo
 Latonam præferre mihi?*

Homerus autem hymnicus in hymno in Apollinem Latonam Saturni filiam fuisse scribit hoc pacto:

Λητοῖ κυδίστη θύγατερ μεγάλη κρήνοισ.
Inclata Latona, ô Saturni filia magni.

Aiunt quidam, inter quos fuit Hecatæus, in locis Celtica terris superioribus insulam esse Oceani non minorem Sicilia, vltis versus, quæ ab hominib. habitatur Hyperboreis vocatis, quod longius distet à flatibus Boreæ: quæ fertilis est & abundans rerum omnium, mirificamque habet temperiem, bisq̄: fructus ferat quotannis: in qua fabulantur natam esse Latonam. Fabulantur hanc compressam fuisse à Ioue ob eximiam pulchritudinem, quam cum in utero gestare sensisset Iuno, illam depulit è cælo, iussitque Pythoni serpenti ut illam insequeretur. Deinde terra vniuersa iurare coacta est, quod parturienti Latonæ locum non cõcederet, præter Delum insulam: illa enim cum esset instabilis per illud tempus, sub vndis fortè delitescerebat: quæ deinde cum tempus pariendi Latonæ aduentasset, utpotè non iurata in Latonam, iussa est à Neptuneo consistere, & locum parturienti præbere, ut scripsit Lucianus in dialogo Iridis & Neptunei. Hęc igitur insula in mari Ægæo cum aic ad recipiendam Latonam emerisset atque apparuisset ex vndis, Delus vocata fuit, quod nomen manifestum & apparet significat. Præclare igitur se habent illa carmina Alphei Mitylenæi, quæ scripta sunt in laudem Deli, quod Apollo & Latona post cælum hanc vnam insulam patriam suam ex omnibus terris arbitrati sunt, cum ita inquam:

Λατὸς αὐδὲν ἰερὸν σφί, τίω ἀσάλευτον
 Αἰγυῖω Κρονίδησ ὠρμίσειτ' ὡς πελάγῃ
 ἢ τὸ σὲ δ' ἀλάλιω μὰ θεοῦσ δ' ἰατροῖνα βοήσω
 δ' αἰμανας, ἄδ' ἰ λόγεις ἵψεμα Δ' ἰτιπάτρεσ'

ἑλπίσῃ

ἄλφιζω δ' ὅτι φοῖβον ἰδίεω, καὶ μετ' ὀλυμπεύ
 ἄρτιως ἐκ ἄλλω, ἢ σι, λίγυ πικρὶδα.

Latona partus partrix, quam Iupiter olim

in mari AEGaei sistere iussit aquis,

Nulli per superos infelix esse ferere:

Non ego te verbum alloquer Antipatri.

Te voco felicem quod Phœbum ceperis, & quod

Solam te patriam clara Diana vocat.

Quonquam alij maluerunt Latonam ipsam sub tempus pariendi in coturnicem versam in insulam volavisse, & sub ea forma latuisse Iunonē, ad cuius insulae, quae illam acceperit, beneficij memoriā perpetuam, insulā postea Ortygiam nominavit, cum sit ἄρτυξ coturnix apud Græcos. Fabulantur tamen alij Asteriam fuisse Latonæ sororem: quæ, cum Iupiter illam ad congressum insequeretur, fuerit ipsa, at nō Latona in coturnicem conuersa, & in mare conuolarit. deinde memorant ab illa Asteriam in insulam fuisse conuersam, vt scripsit Callisthenes in navigatione. Non igitur mirum est, si, cum Iupiter Latonam comprehensisset, soror sorori locum ad pariendum concesserit. Memoriae proditum est à Pausania in rebus Atticis Latonam antequam pateret, zonam apud Halimutios nō procul à mari soluisse, cum proximum iam esset tempus pariendi, qui locus postea Zoster ab illa re fuit appellatus. fuit postea in hac insula vrbs in planitie ædificata, templumque nobilissimum Apollinis & Latonæ, cui mons Cynthus erat propinquus, & fluvius Iompis nomine non valde magnus, qui per insulam fluebat, vt testatur Strabo lib. decimo. Hanc aiunt apud palmam & oliuam, vt dictum fuit, peperisse, vt testatur Euripides in Iphigenia in Tauris hoc pacto:

ποθεύς ἄρτιως λοχίην,

ἢ πικρὰ κινύδιον ἔχθρον αἰκέ,

φοίνικα δ' ἀβροκόμαν,

δάφνας τ' ἑλιονία. καὶ

γλαυκὰ τεράμιον ἱερὸν ἰλαίας

λατοῦτε ὠδίνα φίλιαν.

Cypriens, Dianam partientium fautricem,

Quæ iuxta Cynthium templum colens,

Palmam hinc suauiter comatam

Lauremque benetamosam, &

Glaucia germen sacrum olivæ,

Lætona dolorum amicum.

Sed neque tamen in illa insula clam partum edere potuisset, nisi Iunonem armorum Curetum strepitus obtudisset, cum assidue sollicita esset, & Latonam insequeretur ne alicubi pareret. Complexa igitur palmam, ut à doloribus solveretur, peperit: cum mos sit parturientium mulierum proxima quæque apprehendere, atq. ita nixæ partus doloribus solvantur. Euxa est igitur Dianam & Apollinem, ut ait in his Orpheus:

Ὀπίπην Ζηνὸς χοίμην ἰδὲ Πάλαρχον,

Ἐπειμὴν οὐβήλα τε, καὶ Ἀρτυμὶ ἰοχίαιραν.

E Ione qua quondam ei partum sortita dolores,

De qua sunt Phœbus simul & Diana creati.

Quamvis Herodotus in Euterpe Dionysi & Isis inquit Apollinem & Dianam esse filios, at nutricem fuisse Latonam, ut dictum fuit. Neque illud est silentio prætermittendum, quod Latona, cum propinquaret pariendi tempus, oberraretque in litore Atticæ non procul à mari, zonam solvit ob tumorem ventris in loco Zostere ab eo euentu vocato. Sed ut communioſententiam sequamur, recens natus Apollo sagittis serpentem illum occidit, qui matrem Latonam ad id usque tempus insecutus fuerat, ut scripsit Pindarus in Pythiis. atque cum multa de Latona dicta sint superius, eadem repetere ducimus superuacaneum; quare tot de illa in præſenti dicta sufficiant: si tantum hoc addiderimus, quod Phœbus postmodo in Lyciam, Diana in Cretam ubi adoleuissent, in montem Dictynnum secesserunt, ac Delum matri habitandam reliquerunt. Nunc autem quid Latonam esse voluerint antiqui, perquiramus.

¶ Fuerunt qui Latonam matrem fuisse Apollinis tradiderint, quia suauitas musicæ harmoniæ malorum omnium oblivionem inducat, quæ sunt in hac miserrima & molestiarum plenissima hominum vita. Dicunt Dianam filiam fuisse eiusdem Latonæ, quia musica modò ad lenitatem muliebrem animos mortalium inflectat, modò ad fortitudinem erigat & inflammet, strenuosque faciat. Nam memoriz proditum est Timotheum musicum, ubi in conuiuio musica instrumenta apud Macedonem Alexàdram pulsaret, ita eius regis animum inflammasse, ut ad capienda arma è conuiuio exierit: deinde cum ab illa tam acti chordarum tractatione ad leniorem

modum

modum deuenisset, iterum accubuit Macedo; vt scriptum reliquit Aristoxenus in libro de Tibicinibus. Alij crediderunt Dianam genitam dici à Latona, quoniã venationis etiam exercitatio plurimũ conferat ad deponendas & delendas animi molestias. Hanc inquit Phœbes & Cœi filiam fuisse, qui Cœus è Cœlo natus est, quoniam omnium bonorum pater ac mens diuina omnibus quæ sunt ac vigent suam bonitatem imperit, neque quidquam est boni, quod non à diuina bonitate cœlitus proficiscatur: omnium igitur malorum obliuio filia est superni luminis. Hæc malorum obliuio cum plena sit spe & pulchritudine de cœlo adueniente, ab humanis calamitatibus tanquam à serpente, terrore afficitur: venuntamen ope diuina ad partum adiuuatur, ac serpentem deniq; superat. Alij tamen, inter quos fuit Lysimachus Alexandrinus lib. 10. rerum Thebanarum, maluerunt hoc ad mundi procreationem perducere: qui dixerunt sidera & solem vi maxima caloris in superna loca raptum fuisse, vbi primum post chaos rerum informium formæ, ac elementa enituerunt, terra molli adhuc existente, & lutosa, & instabili sede nutate, cum calor æthereus paulatim conualuisset, ac semina ignea in eam defluxissent: tunc enim lunam inferiorẽ locum inter corpora cœlestia occupasse memorant, vt quæ crassiore sit natura. Sic igitur physici Latonanti terrã esse crediderunt, cui luno diu obstitit, ne Phœbus ac Diana nascerentur. atqui luno aer est, vt ostendimus, qui humidus supra modum grauisque existens erat impedimento, quò minus duo lumina viderentur ob densitatem, quasi ne nascerentur: sed vis Neptuni denique concessit, vt terra, quæ prius sub aqua latebat, siccaretur, qua exiccata & apparente ex aquis Latona peperit: nam cessantibus nebulis hæc duo lumina continuo apparuerunt. Quòd verò Apollo serpentem qui matrem insectabatur, sagittis cõfecerit, ita Stoicus Antipater interpretatus est: terræ humidæ & recentis adhuc exhalatio cum esset frequens, volubili impetu sursum ferebatur: at cum non aptè posset ob copiam digeri, rursus ferebatur deorsum, omniaque putredine corrumpebantur. At illa putredo, cum fiat omnis putredo per calorẽ non sine humectatione, omnes terre fructus infestabat, neq; quidquam per illam aeris inclementiam nasci poterat. At enim diuina prouidentia tandem factum est, ita statuente Neptuno, terra paulatim sicciore facta, Soleq;

vapores iam validiore extenuante, vt pestifera illa exhalatio astrorum virtuti cesserit: quare dictus est Apollo sagittis serpentem siue putredinem suis radiis illam domuisse. ac de Latona satis, nunc de Cureibus aut Corybantibus dicamus.

De Cureibus siue Corybantibus. CAP. VII.

CURETES autem illi qui Iouem cum Rheâ Saturni patris crudelitati subtraxerunt, eumq; in Cretam educandum deportarunt, num dæmones fuerint, an homines, dubitari solet: siquidem Hecateus Milesius in iis libris, quos de Phoroneo conscripsit, modò ὄρχηστῆρες, saltatores Deos scilicet, modò παυρήματα, lutores siue iocosos, vocauit. at verò Menodorus Samius in iis commentariis quos de rebus Sami egregiis conscripsit, κούρητας ὀνομαζομένους χαλκιάτριδες, Curetes arceis scutis armatos Deos, appellauit. Heraclides autem Ponticus in rebus Amatoriis non Deos, sed Cretenses homines putauit esse, qui primi omnium mortalium ærea arma in Eubœa induerint, Iouemque nutriuerint, & cum illo postea militauerint, eumque in regnum paternum deduxerint. Fama est Curetes & Corybantes ab Idæis Dactylis fuisse genitos, vt memoriz prodidit in rebus Cretensium Echemenes, qui viros centum in Creta genitos fuisse memorat, atque illos Idæos Dactylos scilicet vocatos: à quibus nouem Curetes fuerunt procreati, qui singuli decem viros genuere, quos postea nominarunt Idæos Dactylos, vt ait Strabo libro decimo. Dionysius verò Chalcidicus quindecim illos fuisse scripsit: at Pherecydes quinquaginta & duos, quos etiam ex Apolline & Rhytia nymphea natos fuisse tradidit. alij contra è Cabera Procreti filia & Apolline. Vocati sunt Idæi ab Ida monte Cretæ, vt sensit Hellanicus: vt verò Mnaseas libro primo de Asia, à patre Dactylo & à matre Ida. at Posidippus epigrammatum poeta vocatos fuisse Idæos Dactylos putauit, quia in Ida monte Cretæ Rheæ obuij digitos eius attigerint cum illam complecterentur. Fuerunt autem præstigiatores Idæi Dactyli, fertique in varias formas deducendi artifices, aliorumque metallorum inuectores, vt patet ex his carminibus eius poetæ qui Phoronidem scripsit:

Ἰδα γέντις

Ἰδαίαι οὐραὶ ἀνέρον ὄρεσσιν οἰκί' Ἰταίων

κίλυμι, δαμναμινδὺς τιμίζαι, καὶ ὑπὲρ ἑβίος Δ' κλυόν,

ὄπισθε λαμπερῆ